

WONMI KIM, klavir

Program:

Johann Nepomuk Hummel

Rondo u Es-duru, op. 11

Béla Bartók

Tri mađarske narodne pjesme iz Csíka, Sz. 35a

Rubato

L'istesso tempo

Poco vivo

Franz Schubert

Dvanaest njemačkih plesova, D. 790

Ländler br. 1 u D-duru

Ländler br. 2 u A-duru

Ländler br. 3 u D-duru

Ländler br. 4 u D-duru

Ländler br. 5 u h-molu

Ländler br. 6 u gis-molu

Ländler br. 7 u As-duru

Ländler br. 8 u as-molu

Ländler br. 9 u H-duru

Ländler br. 10 u H-duru

Ländler br. 11 u As-duru

Ländler br. 12 u E-duru

Claude Debussy

La puerta del Vino: Mouvement de Habanera, 3. preludij Druge knjige preludija

Frédéric Chopin

Bolero u C-duru, op.19

Igor Stravinski

Tango

Carl Maria von Weber/ Leopold Godowsky

Kontrapunktka parafraza na Weberov *Poziv na ples*

...

Smatran čudom od djeteta, **Johann Nepomuk Hummel** (1778.-1837.) je došao u doticaj s najvećim skladateljima svoga vremena, učeći kod Mozarta, Salierija i Clementija, postavši već kao tinejdžer jednim od najcjenjenijih virtuoza na klaviru. Posebno je bio cijenjen kao improvizator na klaviru, gotovo podjednako kao i Beethoven, s kojim je jedno vrijeme bio jako dobar prijatelj. Premda će nekoliko desetljeća nakon smrti nepravедno pasti u drugi plan, a njegove skladbe gotovo nestati s pijanističkoga repertoara, Hummel je bio od presudnog utjecaja na skladatelje sljedeće generacije, kao što je Chopin, koji je model za svoje Preludije op. 28 i Etide op. 10 i 25, pronašao upravo u Hummelovih 24 Preludija, op. 67 iz 1815., te 24 Etide, op. 125, nastalih 1828. godine. Jednako utjecajan bio je i Hummelovih udžbenik pijanističke tehnike, *Ausführliche theoretisch-practische Anweisung zum Piano-Forte Spiel*, opširan tečaj teorije i prakse sviranja klavira, koji je objavljen u

Beču 1828. Atraktivni **Rondo u Es-duru, op. 11**, zvan još i *Rondo favori*, jedna je od skladbi koja ostaje na stalnom pijanističkom repertoaru, noseći u sebi puno prštavog humora, elegancije i poletne odlučnosti, protkanog kroz virtuozno pijanističko tkivo.

Béla Bartók (1881.-1945.) je bio fasciniran narodnom glazbom Rumunjske i svoje rodne Mađarske, odlazeći na niz putovanja na kojima je sakupio značajne količine narodnih melodija, koje je kasnije transformirao u svojim kompozicijama. Godine 1907. na dvomjesečnom putovanju posjetio je transilvanijsku regiju Csík. Tada je čuo i tri melodije, koje mu je na pastirskoj fruli odsvirao Áron Balog. Bartók ih je nedugo zatim uglazbio za klavir kao **Tri mađarske narodne pjesme iz Csika**, zadržavajući gotovo u potpunosti izvorne melodije i skladajući vrlo diskretnu pratnju u lijevoj ruci. Prva, s oznakom *Rubato*, pijevna je melodija ukrašena nizom ukrasa, u dorskom modusu, čiji pastoralni ugođaj Bartók zadržava, skladajući jednostavnu pratnju u lijevoj ruci. Isto je i s drugom pjesmom, u eolskom modusu, u kojoj se nastavlja isti tempo, a čije fraze odišu melankolikom i oklijevanjem. Posljednja pjesma, *Poco vivo*, također je eolska melodija, ali nešto živahnija, noseći kontrastni ugođaj. Ove pjesme pripadaju među najranija Bartókova uglazbljenja narodnih pjesama, a njihova skromnost svjedoči o tome da je htio zadržati njihov što izvorniji oblik.

Godina 1823. bila je teška za **Franza Schuberta** (1797.-1828.). Godinu prije, napisao je simfoniju koja do dan danas intrigira, ostajući tajnom Schubertova života – Simfoniju u h-molu, jedno od njegovih najljepših i najslavnijih djela, koja je iz nepoznatih razloga ostala nedovršena. Iduća godina, 1823., označit će prvo Schubertovo suočavanje s bolešću, sifilisom, od kojeg će umrijeti samo nekoliko godina kasnije. Te godine nastaje njegov velik i značajan ciklus pjesama, *Zimsko putovanje*, ali i zbirka **Dvanaest njemačkih plesova** za klavir, (D. 790). Premda bi se iz naziva dalo zaključiti da se radi o ležernoj, neobavezujućoj skladbi, ovaj ciklus je sve samo ne ležernog i lakog karaktera. U ovoj je skladbi Schubert zabilježio neke do svojih najintimnijih misli i stanja, što su ga mučila tijekom perioda u kojem se prvi put suočio s bolešću i bio hospitaliziran. Temeljeći se na ritmu Ländlera, raspoloženje prvog plesa je donekle vedro, kao da natruhama melankolije tek zaviruje prema onome što slijedi, sve dublje poniranje u melankolično istraživanje vlastite duše, koje kulminira sa središnjim petim plesom u h-molu, ili čak fizičkom boli koju prenosi u plesu br. 6, u gis-molu. Dvanaest plesova izvodi se u nizu, bez stanki među njima, zamišljeni poput neprekinutog nizanja raspoloženja, koja su začudno raznoliko izražena prateći iste zadatosti trodijelnog ritma Ländlera.

Svoje dvije knjige preludija **Claude Debussy** (1862.-1918.) napisao je tijekom nevjerojatno kratkog razdoblja – prvu knjigu krajem 1909. i početkom 1910., u samo tri mjeseca, a drugu u jednako tako kratkom vremenu na prijelazu iz 1913. u 1914. godinu. Premda ih je ukupno 24, oni ne prate model koji je još Bach uspostavio, skladajući u svim tonalitetima dura i mola. Debussyjev niz, premda slijedi određenu shemu i ima zadan raspored, u određenoj mjeri je i fleksibilan, a preludiji se mogu grupirati po volji izvođača. Debussy u njima prikazuje određene prizore ili slike, a publici daje slobodu da sama odredi raspoloženje glazbe, tako što naslove preludija piše na kraju skladbe. Treći preludij druge knjige, **La puerta del Vino**, nadahnut je maurskom arhitekturom palače Alhambra, u Granadi. Ritam habanere Debussy uspostavlja od početnih taktova, u tonovima Des-dur i As-dur akorda, koji se ponavljaju kroz gotovo čitavo trajanje skladbe, a nad njima se vrlo polagano rastvara lepeza impresionističkih akorda, efektnih silaznih *arpeggia*, koji iznenađuju bojom, postajući sve strastvenijima i snažnijima i vodeći vrhuncu koji donosi promjenu iz Des-dura u B-dur. Debussy polagano smiruje tenzije, ponavljajući na kraju početnu melodiju i nestajući u sve tišem ponavljanju ostanatnih figura basa.

Jedna od slabije poznatih skladbi **Frédérica Chopina** (1810.-1849.) je **Boléro, op. 19**, skladan 1834. godine. Ovu španjolsku vrstu plesa navodno je u Parizu popularizirao slavni operni pjevač, omiljeni Rossinijev tenor Manuel García, otac dviju još poznatijih kćeri: Marie Malibran i Pauline Viardot, koja je također bila i vrsna pijanistica, te Chopinova dobra prijateljica, koja ga je možda upoznala s ovom vrstom glazbe. Chopin u Boléru preuzima maniru južnjačkoga plesa, koja se čuje u ukrasima, ali i pokretu melodije i harmonijskom tkivu glazbe. Međutim, iz nje izvire ples koji je Chopinu bio puno

bliži – poloneza, tako da se skladbu ponekad opisuje kao *boléro à la polonaise*. U vrijeme kada je Chopin skladao Boléro, nije još bio posjetio Španjolsku (to će učiniti tek 1838.). Ipak, prenosi karakteristične boje španjolskog melosa, igrajući se bezbrojnim kombinacijama tonaliteta C-dura i a-mola, kao i brojnim modulacijama kroz koje razvija središnji dio skladbe, završavajući pak skladbu umjesto osnovnim a-molom, ipak punim akordima A-dura.

Kao i velik broj ruskih i europskih glazbenika i umjetnika, i **Igor Stravinski** (1882.-1971.) će s pojavom novoga rata u Europi iseliti iz Europe u Ameriku. Dosšavši krajem 1939. godine u SAD, s 57 godina, morao se prilagoditi novoj sredini, a ne uspijevajući ostvariti autorska prava sa skladbama objavljenima u Europi, bio je prisiljen odmah prionuti na skladanje novih skladbi, kako bi osigurao sredstva za život. Prva skladba koju je u cijelosti napisao u Americi bio je **Tango** za klavir. Skladba se uredno drži ustrajnog ritamskog obrasca nalik tangu, počivajući na pravilnoj četveročetvrtinskoj osnovi četverotaktne fraze. Ipak, Stravinski uspijeva iskriviti sliku tanga, tako što izbjegava očekivane sinkope argentinskog tanga, na posljednjoj dobi takta, a sinkopu uvodi na drugoj dobi, što stvara pomalo zbunjujući dojam. Tango se čuje u odrješitim odsječenim tonovima melodije i akorda, ali radi se o stiliziranoj, autohtono Stravinskijevoj inačici plesa. Skladba je odmah postala vrlo popularna. Stravinski je ubrzo načinio niz obrada, a obrađivali su je i razni drugi glazbenici. Prvu službeno autoriziranu Stravinskijevu verziju skladbe za orkestar praizveo je Benny Goodman 1941. godine.

Jedan od najsajnijih pijanista, ujedno i skladatelja, na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće bio je **Leopold Godowsky** (1870.-1937.), znan ponajprije po svojim obradama skladbi drugih skladatelja. Može se reći da mu je glavni uzor bio skladatelj čijem je senzibilitetu bio najbliži – Frédéric Chopin. Originalna Weberova skladba *Aufforderung zum Tanz*, op. 60, rondo je za klavir iz 1819., kojoj su se i prije Godowskoga divili drugi skladatelji – Berlioz je napravio orkestralnu verziju 1841. godine. *Poziv na ples* skladan je u ritmu valcera te je prva skladba takvog tipa namijenjena koncertnoj pozornici a ne plesnom podiju. Njezin program opisuje par plesača na balu, koji počinje pristojnim mlđićevim prijedlogom plesa djevojci, oni se okreću nekoliko krugova po plesnom podiju i potom pristojno rastaju. U **Parafrazi**, isprva skladanoj za dva klavira (uz obligatni treći klavir), Godowsky na kontrapunktski način tretira originalni valcer. 1905. sklada verziju za klavir solo i posvećuje je drugom velikanu pijanizma s početka stoljeća, Ferruccio Busoniju.